

Рішення
разової спеціалізованої вченої ради
про присудження ступеня доктора філософії

Здобувач ступеня доктора філософії Сергієнко Сергій Сергійович, 1994 року народження, громадянин України, освіта вища: закінчив у 2018 році Луганський національний аграрний університет за спеціальністю «Менеджмент», працює фахівцем відділу технологій дистанційного навчання Інституту післядипломної освіти в Національному технічному університеті України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» Міністерства освіти і науки України, м. Київ,

виконав акредитовану освітньо-наукову програму «Менеджмент».

Разова спеціалізована вчена рада, утворена наказом ректора Полтавського державного аграрного університету Міністерства освіти і науки України, м. Полтава № 263 від 21 серпня 2024 року, у складі:

Голови разової

спеціалізованої вченої ради - Миколи Зось-Кіора, доктора економічних наук, професора, професора кафедри менеджменту ім. І.А. Маркіної Полтавського державного аграрного університету.

Рецензентів -

Аліни Олійник, кандидата економічних наук, доцента, доцента кафедри менеджменту ім. І.А. Маркіної Полтавського державного аграрного університету, Ольги Дивнич, кандидата економічних наук, доцента, доцента кафедри економіки та міжнародних економічних відносин Полтавського державного аграрного університету.

Офіційних опонентів -

Віталія Данкевича, доктора економічних наук, професора, декана факультету права, публічного управління та національної безпеки Поліського національного університету Міністерства освіти і науки України, м. Житомир
Анатолія Кучера, доктора економічних наук, старшого дослідника, професора кафедри менеджменту організацій Національного університету «Львівська політехніка» Міністерства освіти і науки України, м. Львів.

на засіданні «05» листопада 2024 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 07 «Управління та адміністрування» Сергієнку Сергію Сергійовичу на підставі публічного захисту дисертації «Розвиток інноваційного менеджменту в землекористуванні аграрних підприємств» за спеціальністю 073 «Менеджмент».

Дисертацію виконано в Полтавському державному аграрному університеті Міністерства освіти і науки України, м. Полтава.

Науковий керівник - Тетяна Воронько-Невіднича, кандидат економічних наук, доцент, Полтавський державний аграрний університет, завідувач кафедри менеджменту ім. І.А. Маркіної

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису, виконана здобувачем особисто, містить наукові положення, нові науково обґрунтовані теоретичні результати проведених здобувачем досліджень, що мають істотне значення для галузі знань 07 – «Управління та адміністрування» та підтверджуються документами, які засвідчують проведення таких досліджень, а також свідчить про особистий внесок здобувача в науку та характеризується єдністю змісту, відповідає вимогам щодо її оформлення.

Дисертація виконана державною мовою.

Здобувач має 32 наукових праць, із яких 1 стаття – у колективних монографіях, 9 статей – у періодичних виданнях України, що внесені до міжнародних наукометричних баз даних, 1 стаття – у періодичному науковому виданні іноземної держави, включеному до наукометричної бази даних Web of Science, 21 праця апробаційного характеру.

Статті у монографіях:

1. Somych M., Serhiienko S., Sevryukov V. Prospects of innovative management in the development of sustainable land use of agricultural enterprises. Management of the 21st century: globalization challenges. Issue 4: collective monograph / in edition D. Diachkov. Prague. Nemoros s.r.o. 2023. Czech Republic. P. 111–116.

Статті у періодичних наукових виданнях іноземних держав:

2. Orlova–Kurilova O., Liubimov I., Yaremovich P., Safronska I., Voron'ko–Nevidnycha T., Dziuba M., Serhiienko S., Tkachenko V. Methods for Assessing the Innovative Capacity of Agri–food Enterprises. *IJCSNS International Journal of Computer Science and Network Security*. Vol. 21 No. 12, December 2021. P. 503–512. (Web of Science).

Статті у наукових фахових виданнях України, включених до міжнародних наукометричних баз:

3. Поповиченко Г. С., Сергієнко С. С. Економіка природокористування та охорони навколишнього середовища. *Причорноморські економічні студії*. 2018. № 35. Частина перша. С. 97–100.

4. Сергієнко С. С. Земельні ресурси: поняття, суть, значення. *Причорноморські економічні студії*. 2019. № 37. С. 121–125.

5. Сергієнко С. С. Концептуальні основи управління інноваційним потенціалом підприємств АПК. *Проблеми системного підходу в економіці*. 2019. Випуск 2 (70). Частина 2. С. 7–14.

6. Дячков Д. В., Овчаренко Є. І., Ільїн В. Ю., Сергієнко С. С. Менеджмент інноваційних проєктів з ресурсозабезпечення підприємств агропродовольчої сфери на основі діджиталізації. *Український журнал прикладної економіки*. 2020. Том 5. № 4. С. 403–412.

7. Вдовенко Н., Сахацький М., Орлова–Курилова О., Сергієнко С. Управління інфраструктурою інноваційного виробництва в контексті стимулювання партнерських відносин розвитку наукової діяльності в цілях забезпечення економічної безпеки. *Інститут бухгалтерського обліку, контроль і аналіз в умовах глобалізації*. 2021. №1. С. 60–67.

8. Сергієнко С. С., Кочетков О. В. Дослідження чутливості управління ресурсним потенціалом до зміни нерегульованих параметрів виробництва (Частина 1). *Причорноморські економічні студії*. 2022. № 75. С. 46–51.

9. Сергієнко С. С., Кочетков О. В. Дослідження чутливості управління ресурсним потенціалом до зміни нерегульованих параметрів виробництва (Частина 2). *Проблеми системного підходу в економіці*. 2022. № 2(88). Частина 2. С. 40–47.

10. Mykytenko V., Chuprina M., Serhiienko S. A systematic approach to the development of basic models of behavior of business entities. *Економічний вісник Донбасу*. 2022. №4 (70). С. 69–75.

11. Воронько–Невіднича Т. В., Сергієнко С. С. Моделювання організаційних процесів у землекористуванні інноваційно орієнтованих аграрних підприємств в умовах управління змінами. *АГРОСВІТ*. 2024. № 4. С. 108–115.

Праці апробаційного характеру:

12. Сергієнко С. С. Соціально–економічні проблеми сталого розвитку сільських територій. *Формування стабільного розвитку аграрної економіки в умовах глобалізації*. Збірник наукових праць за матеріалами Всеукраїнської науково–практичної конференції студентів, магістрантів і молодих вчених, 13–14 грудня 2012 р. Луганськ: ЛНАУ, «Ноулідж», 2013. С. 285–286.

13. Сергієнко С. С. Особливості застосування логістики в АПК України. *Перспективи стійкого соціально–економічного розвитку сільських територій*. Збірник наукових праць за матеріалами Всеукраїнської науково–практичної конференції студентів, магістрантів і молодих вчених, 19–20 грудня 2013 р. Луганськ: ЛНАУ, «Ноулідж», 2013. С. 428–430.

14. Сергієнко С. С., Орлова–Курилова О. В. Основи тенденції та проблеми розвитку соціальної інфраструктури в сільській місцевості в Україні. *International Scientific Conference Modernization of socio–economic systems: the new economic conditions*. Conference Proceedings. Part 2, September 28, 2016. Kelce, Poland: Baltija Publishing, 2016. P. 154–156.

15. Сергієнко С. С. Роль біоенергетики в АПК України. Тези доповідей звітної науково–практичної конференції Луганського національного аграрного університету, 21–23 лютого 2017 р. Харків: «Міськдруку», ЛНАУ, 2017. С. 161–164.

16. Сергієнко С. С., Орлова–Курилова О. В. Визначення ролі вертикальних фермерських господарств як інноваційно–інтенсивного виробництва для України. *A Modern Foundation for Human Development. Proceedings II International Scientific Conference Economy and Society. Part I*, June 23–th, 2017. Leipzig, Germany: Baltija Publishing, 2017. P. 28–30.
17. Сергієнко С. С. Вертикальні фермерські господарства як шлях інноваційного розвитку виробництва для України на основі продукту бельгійської компанії Urban Crop Solutions. *Актуальні проблеми та наукові звершення молоді на початку третього тисячоліття*: збірник наукових праць II Науково–практичної конференції бакалаврів, магістрантів та аспірантів, 7–8 листопада 2017 р. / Орг. комітет О.А. Овчаренко та ін. Х. «Міськдрук»: ЛНАУ, 2017. С. 178–181.
18. Сергієнко С. С., Орлова–Курилова О. В. Аналіз умов формування інноваційної моделі економічного розвитку економіки України. *International Scientific Conference Anti–Crisis Management: State, Region, Enterprise: Conference Proceedings, Part I*, November 17–th, 2017. Le Mans, France: Baltija Publishing. P. 107–110.
19. Сергієнко С. С. Використання земельних угідь аграрних підприємств в умовах децентралізації. Збірник матеріалів Звітної науково–практичної конференції Луганського національного аграрного університету, 28 лют. – 1 берез. 2019 р. Харків, 2019. С. 227–228.
20. Сергієнко С. С. Інноваційний розвиток в АПК України. Збірник матеріалів Звітної науково–практичної конференції Луганського національного аграрного університету, (м. Харків, 26 лютого 2020 р.) / Луган. нац. аграр. ун–т. Харків, 2020. С. 254–258.
21. Сергієнко С. С., Мічківський С. М. Удосконалення ведення інноваційного сільського господарства із залученням технології блокчейну. *«Використання інформаційних технологій для оптимізації процесів виробництва сільськогосподарської продукції та управління підприємствами»*. Збірник матеріалів I Міжнародної науково–практичної конференції (м. Слов'янськ, 11–12 берез. 2021 р.). С. 128–131.
22. Kuksa I., Orlova–Kurilova O., Serhiienko S., Rozhok T. Formation of a thesaurus of innovative entrepreneurship in the context of project management. *An integrated approach to science modernization: methods, models and multidisciplinary*: II Correspondence International Scientific and Practical Conference [Вінниця, Відень], 24 верес. 2021 / ГО «Європейська наукова платформа» (Вінниця, Україна) та ТОВ «International Centre Corporate Management» (Відень, Австрія). Вінниця, 2021. С. 82–84.
23. Kuksa I., Hnatenko I., Serhiienko S., Solod O. Evolution of the doctrine of innovation management in land use and ecologization of agricultural enterprises. *Débats scientifiques et orientations prospectives du développement scientifique*. Volume 1, 1 octobre 2021. Paris–Vinnitsia: La Fedeltà & Plateforme scientifique européenne. P. 8–10.
24. Serhiienko S. The impact of digitization on the development of land management of modern agricultural enterprises. *Управління ресурсним забезпеченням господарської діяльності підприємств реального сектору економіки*: матеріали VII Всеукраїнської науково–практичної інтернет–конференції з міжнародною участю, 27 жовтня 2022 р. Полтава: ПДАУ, 2022. С. 160–162.
25. Serhiienko S. Safety innovative strategy for the development of agrarian enterprises: management aspect. *Глобалізація та розвиток інноваційних систем: тенденції, виклики, перспективи*: матеріали I Міжнар. наук.–практ. конф., 3–4 листопада 2022 р. / Держ. біотехнологічний ун–т. Харків, 2022. С. 69–70.
26. Serhiienko S. Modern features of the selection of tools for overcoming resistance to innovative changes at the enterprise. *Проблеми та перспективи розвитку економіки: світові та національні аспекти*: Збірник матеріалів Міжнародної наукової–практичної конференції, 18 листопада 2022 року. Одеса, ОДАУ. 2022. С. 121–122.
27. Serhiienko S. Optimizing the structure and increasing the effectiveness of the use of land resources of the enterprise. *Домінанти соціально–економічного розвитку України у нових реаліях*: Матеріали Всеукраїнської науково–практичної конференції молодих учених та студентів, 30 березня 2023 р., м. Київ. К.: КНУТД, 2023. С. 164–165.
28. Serhiienko S. Innovative agroecological investment in land use management of agricultural enterprises. *Актуальні проблеми сучасної науки: теоретичні та практичні дослідження молодих учених*: Матеріали I Всеукраїнської науково–практичної конференції, 26–27 квітня 2023 р. Полтава: ПДАУ, 2023. С. 287–288.
29. Сергієнко С. Сучасні управлінські аспекти інноваційності землекористування

аграрних підприємств. *Стратегічний менеджмент агропродовольчої сфери в умовах глобалізації економіки: безпека, інновації, лідерство*: матеріали I Міжнародної науково-практичної конференції, 28 вересня 2023 р. Полтава: ПДАУ, 2023. С. 80–81.

30. Zubro T., Serhiienko S. Scenario forecasting of enterprise development under conditions of uncertainty. *Smart Economy, Entrepreneurship and Security*. 2023. Vol. 1. № 1. P. 65–72.

31. Сергієнко С.С. Сценарна візуалізація інноваційного менеджменту в землекористуванні аграрних підприємств. *Формування та перспективи розвитку підприємницьких структур в рамках інтеграції до Європейського простору*: матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції, 26 березня 2024 р. Полтава: ПДАУ, 2024. С. 367–369.

32. Сергієнко С. Інтегральне оцінювання інноваційного менеджменту в землекористуванні аграрних підприємств. *Імперативи економічного зростання в контексті реалізації Глобальних цілей сталого розвитку*: матеріали V Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, 23 квітня 2024 р. Київ: Київський національний університет технологій та дизайну, 2024. С. 690–692.

У дискусії взяли участь (голова, рецензенти, офіційні опоненти, інші присутні) та висловили зауваження:

Кучер Анатолій Васильович – доктор економічних наук, старший дослідник, професор кафедри менеджменту організацій Національного університету «Львівська політехніка», зауваження, викладені у відгуку опонента:

1. Модель топосо–модусної акультурації в розвитку інноваційного менеджменту в землекористуванні аграрних підприємств (рис. 1.4, с. 45) бажано було б представити для України і для умов ЄС, порівняти їх і співставити сильні та слабкі сторони обох сторін для застосування в подальшому прогнозуванні.

2. Здобувач на стор. 46 у відповідності до топосо–модусної акультурації в розвитку інноваційного менеджменту в землекористуванні аграрних підприємств пропонує формувати сучасні інноваційні екосистеми в українських реаліях. Проте, яким чином це робити під час війни і поетапну програму дій, наприклад, щодо рекультивациі земель, що постраждали від військових дій, автор не наводить.

3. Для забезпечення інновацій в землекористуванні аграрних підприємств їх менеджмент має цілеспрямовано підтримувати розвиток креативного потенціалу працівників, про що йдеться на стор. 62, проте механізм цієї підтримки не розкрито.

4. В підрозділі 2.1 запропоноване сценарне прогнозування розвитку аграрних підприємств в умовах невизначеності. Реалізація логіки моделювання показала, що як для підприємництва в цілому, так і для його окремих видів, найбільший ефект має перший сценарій, що передбачає зростання на 10 % витрат на оплату праці при незмінній величині необоротних засобів. Наразі, доцільно було б розглянути і більш радикально песимістичні прогнози через війну.

5. Введене автором поняття «емерджентна рефлексія ефективності інноваційного менеджменту в землекористуванні аграрних підприємств», під якою розуміється емпіричне дослідження, засноване на ступінчастій дефакторизації модус–мажорних і топос–мінорних його особливостей потребує додаткового обґрунтування. Якщо ми, наприклад, беремо за модус землекористування під час війни, то воно ж все одно відбувається в топосі ринкових умов, тобто мінорно-мажорні фактори мають, крім рандомності впливу, ще й ієрархію і певні закономірності впливу.

Данкевич Віталій Євгенович – доктор економічних наук, професор, декан факультету права, публічного управління та національної безпеки Поліського національного університету, зауваження, викладені у відгуку опонента:

1. На стор. 43, 52, додатку В автор акцентує увагу на перспективності такого напрямку інноваційного землекористування як вертикальні ферми. Дана інновація достатньо ретельно знайшла відображення в його публікаціях. Проте, в самій роботі конкретних розрахунків еколого-економічного ефекту від даних пропозицій недостатньо.

2. На стор. 89 зазначено, що в Україні великі підприємства спеціалізуються в основному на рослинництві, вирощуючи найбільш високорентабельні та швидкоокупні сільгоспкультури, тоді як дрібні аграрні виробники спеціалізуються на трудомісткій продукції

тваринництва, вирощуванні плодовоовочевих і ягідних культур. У зв'язку з цим в роботі бажано було б розглянути дані три моделі землекористування - високорентабельні та швидкоокупні сільгоспкультури (зернові та технічні), кормові культури, плодовоовочеві і ягідні культури.

3. Як зазначено в підрозділі 2.2, оптимізація структури посівних площ повинна забезпечувати: виконання договірних зобов'язань щодо реалізації продукції; внутрішні потреби підприємства в продукції рослинництва; раціональне використання трудових ресурсів і засобів виробництва; виконання вимог щодо чергування культур в сівозмінах відповідно до ґрунтово-кліматичних умов та спеціалізації аграрного підприємства. Проте, доволі актуальним було б врахування фактору ризику фізичного знищення посівів, а також умов орендних відносин.

4. При аналізі сучасних управлінських трендів інновітунгу хакатонів в землекористуванні аграрних підприємств в підрозділі 2.3 автору бажано було б визначити можливості співпраці досліджуваних підприємств із навчальними або науковими закладами, що є продуцентами та провайдерами інновацій, зокрема в землекористуванні.

5. При реалізації авторського підходу щодо сценарної візуалізації ефективності інноваційного менеджменту в землекористуванні аграрних підприємств (підрозділ 3.2) здобувачу бажано було б навести механізм інституційного забезпечення інноваційної діяльності в Україні.

6. Підрозділ 3.2 присвячений сценарній візуалізації ефективності інноваційного менеджменту в землекористуванні аграрних підприємств. Доцільно було б навести конкретні кейси щодо формування значень основних досліджуваних показників на практиці, зокрема щодо рівня достатності розвитку стимулюючих інституцій із впровадження підприємством інновацій в землекористуванні.

Олійник Аліна Сергіївна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри менеджменту ім. І. А. Маркіної Полтавського державного аграрного університету, зауваження, викладені у рецензії рецензента:

1. На рис. 1.1 стор. 32 наведена класифікація новинок і нововведень за характером і функціональним призначенням. Наведено характеристику технічних, організаційних, економічних, юридичних і соціальних груп, доповнено класифікацією безпековою групою, що логічно і актуально. На мій погляд, дану класифікацію слід було б доповнити просторово-часовою групою, враховуючи циклічність і актуалізацію просторового фактору розвитку.

2. На рис. 1.4 модель топосо-модусної акультурації в розвитку інноваційного менеджменту в землекористуванні аграрних підприємств стор. 45 в модусах кадрового блоку зазначена недостатня сприйнятливість новацій, проте в подальшому інструменти вирішення даного актуального завдання в роботі не наведені.

3. На стор. 101 представлено авторське бачення терміну «когнітивна акмеологія в землекористуванні». Бажано було б доповнити даний термін крім об'єктивних ще і суб'єктивними взаємозв'язками, оскільки міжособистісні відносини, наприклад, керівника і стейкхолдерів, зокрема орендодавців, керівника і працівників, керівника і конкурентів, керівника і представників державних органів, працівників і стейкхолдерів тощо в сучасному управлінні мають неабияке значення.

4. На стор. 122 йде мова про динамічний розвиток таких сегментів, як міське сільське господарство, регульоване виробництво харчових продуктів без сонячного світла та ґрунту, біофортифікації тощо. Доречним було б продемонструвати приклади втілення даних тенденцій та навести розрахунки їх економічної ефективності.

5. На стор. 206 систематизовані ключові фактори успіху та очікувані результати реалізації механізму інноваційного менеджменту в землекористуванні аграрних підприємств. Проте, через війну, бажано було б включити в їх перелік страхування ризиків.

Дивнич Ольга Дмитрівна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри економіки та міжнародних економічних відносин Полтавського державного аграрного університету, зауваження, викладені у рецензії рецензента.

1) На стор. 30 автор акцентує увагу на необхідності популяризації інноваційних способів та інструментів мотивації підприємцем не підприємців-новаторів, інноваційного кооперування та співпраці із спеціалізованими на продукуванні та провайдингу інновацій

компаніями. При цьому доцільно було б більш конкретно описати даний механізм і навести існуючі кейси.

2) На стор. 35 здобувач ототожнює інноваційний розвиток із інноваційно-інвестиційним розвитком. Бажано було б більш детально обґрунтувати даний висновок, навівши власні авторські визначення даних видів розвитку.

3) На стор. 40 на рис. 1.3 автор наводить пропонований нам механізм управління інноваційним розвитком аграрного підприємства в умовах підвищених безпекових загроз. Бажано було б більше уваги приділити характеристиці зовнішнього середовища, що за логікою дослідження впливає на ресурси для реалізації інновацій, і на внутрішнє середовище, що впливає на можливості для реалізації інновацій.

4) На стор. 122 робиться висновок, що через високу вартість впровадження технологій точного землеробства його застосування обмежене великими підприємствами та агрохолдингами. При цьому наведено виключно абсолютні величини даних інвестицій в агрохолдингах. Бажано було б підтвердити наведений висновок даними також по середнім і малим аграрним підприємствах в розрахунку на 1 га.

5) На стор. 125 інноваційний результат як елемент інноваційних можливостей аграрного підприємства представлено представляє економічний та соціальний ефект від інноваційної діяльності. Зокрема із соціальних аспектів наведено тільки створення нових робочих місць. Наразі, доволі актуальним є хоча б збереження робочих місць, самореалізація персоналу, зокрема через інноваційні ініціативи.

Зось-Кіор Микола Валерійович – доктор економічних наук, професор, професор кафедри менеджменту ім. І. А. Маркіної Полтавського державного аграрного університету, зауважень немає.

Результати відкритого голосування:

«За» 5 членів ради,
«Проти» 0 членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує Сергієнку Сергію Сергійовичу ступінь доктора філософії з галузі знань 07 Управління та адміністрування за спеціальністю 073 Менеджмент.

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова разової спеціалізованої вченої ради

Микола ЗОСЬ-КІОР

